

NOVI SAD

Marta Feher

LIKOVNA ZBIRKA: Od značke do monumentalnog platna

Spomen–zbirka Pavla Beljanskog, 05. 07 – 16. 09. 2007.

Prošlo je pedeset godina kako je Pavle Beljanski 1957. godine zaveštao svoju kolekciju umetničkih dela srpskom narodu i kako je osnovana galerija u kojoj će ona uvek biti dostupna ljubiteljima umetnosti. U ovom periodu Spomen–zbirka se razvila u složenu muzejsku celinu sa dva fonda: Osnovnim, koji sadrži dar legatora od 185 remek–dela nacionalne likovne umetnosti prve polovine dvadesetog veka, i Dokumentarnim, kojeg danas čini više od 3 500 različitih predmeta, od arhivske građe do likovnih radova. Oni služe kao neizostavna stanica u izučavanju umetnika, umetničkih tokova i događanja iz perioda kojem pripadaju i dela iz kolekcije Beljanskog. To se odnosi i na Likovnu zbirku Dokumentarnog fonda, segment koji se, zajedno sa Kabinetom grafike, izdvaja iz ove celine svojom raznovrsnošću i kvalitetom. Zbirka broji 229 dela u najrazličitijim umetničkim medijima. Najbrojnija su ulja na platnu (66) i akvareli (62), zatim slede tempere, skulpture u punoj plastici i reljefi, pasteli, kombinovane tehnike, kao i jedna umetnička fotografija i jedan vez. Formirana sa namerom da dopuni kolekciju Osnovnog fonda, ali i da upotpuni deo stalne postavke pod imenom Memorijal umetnika, Likovna zbirka, pored dvadeset i tri autora koji su zastupljeni u Spomen–zbirci Pavla Beljanskog, obuhvata radove ukupno četrdeset poznatih i pet nepoznatih stvaralaca. Među njima su Beta Vukanović, Vladislav Titelbah, Ana Marinković, Miloš Golubović, Kosta Miličević, Nadežda Petrović, Ivan Grohar, Stojan Aralica, Ivan Tabaković, Veljko Stanojević, Nikola Graovac, Kosta Hakman, Marino Tartalja, Nikola–Koka Janković, Petar Omčikus, Mira i Sava Sandić, Nikola–Kolja Milunović, Milan Trkulja i mnogi drugi. Najvećim brojem radova predstavljena je slikarka Ljubica Luković, sestra Nadežde Petrović (32 rada), a po zastupljenosti je slede Vidosava Kovačević, Nebojša Mitrić, Sava Sandić, Nedeljko Gvozdrenović, Jefto Perić i Bogdan Šuput. Od motiva najbrojniji su autoportreti i portreti koji se javljaju u raznim oblicima (medalje, bronzane biste i uljane slike) i čine galeriju portreta svih autora Spomen–zbirke. Skupina portretista i portretisanih u ovoj Zbirci predstavlja neku vrstu dijagrama najistaknutijih umetnika jugoslovenske moderne umetnosti čija se linija može pratiti od Ivana Grohara, koji je brzim impresionističkim potezima ali vatrenim crvenim tonalitetom portretisao svoju prijateljicu Nadeždu Petrović, preko

Sreten Stojanović, Skica za skulpturu Filipa Višnića, 60 x 65,7 cm

intimističkog autoportreta Koste Hakmana sa pejzažem u pozadini, zatim predstave Bogdana Šuputa u ambijentu ateljea, kako ga je videla njegova bliska prijateljica Ljubica Sokić, do skoro apstraktno minimalističke biste Mila Milunovića Petra Omčikusa i akademskih poprsja vajarskog para Sandić.

Uz njih se, kao podjednako važna dela, nižu lirski pejzaži Bete Vukanović, Dušana Vlajića, Milice Lozanić i Lize Križanić, poetski zabeleženi gradski predeli Nedeljka Gvozdrenovića i Stojana Aralice, koloristički ekspresivno minijaturno cveće Olivera Galović, stilizovane figure Živka Stojavljevića i Nebojše Mitrića. Ovi radovi, bilo da su brze skice akvarelom ili dela koja su prošla sve faze pripreme i time dovedena do visokog umetničkog kvaliteta, čine bitnu tačku u pozicioniranju umetnika na polju stila, umetničkih pravaca i kvalitativnog vrednovanja. Kao takva, ona su učinila da Spomen–zbirka Pavla Beljanskog postane jedan od najvažnijih umetničko–arhivskih centara za proučavanje modernog likovnog stvaralaštva u Srbiji i jedno od ekskluzivnih mesta za njegovo prezentovanje i popularizovanje.